



MŪSU PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY — "OUR HAVEN"

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Redaktorius JULIUS VETEKIS

Redakcijos ir Administracijos adresas:
78 Platform St., Lidcombe, N.S.W.

Ats. Red. ANTANAS BAUZE

5 Hampden St., Hurlstone Park, N.S.W. Tel. LL3342



PRENUMERATA

Paskiro numerio kaina 1/-. Vienam mėnesiui
—4/-; 3 mėn.—12/-; 6 mėn.—£1/4/-; metams
£2/8/-. Anglijoje ir Kanadoje kaina ta pati.
J.A. Valstybės metams—8 dol.

Prenumerata adresuojama:

78 Platform St., Lidcombe, Sydney, N.S.W.

SKELBIMAI

Skelbimu kaina viena teksto eilutė ar jos
vietai—1/-.

Už skelbimų turinį Redakcija neatsako.

Nr. 84. Antrieji Metai

Sydney, 1950m. rugsejo 6d.

TAUTOS KELIU

Šiais metais švenčiame Tautos šventę didžiausiam emigraciniam išsiblaškyme. Visuose pasaulio kraštuose yra jau mūsų tautiečių. Štai, ir tolimiausiam nuo Lietuvos žemyne, Australijoje, susibūrėme apie 8000 mūsų kraujo brolių. Visame laisvame pasaulyje švenčia šiandien lietuviai tą brangią šventę, prisimindami mūsų Tautos šviesiausią laiką, kada Vytautas Didysis sujungė mūsų gimes ir vieną politinį vienetą, centralizuotą teisinę valstybę, kada ji buvo pasiekusi aukščiausią klestėjimo laipsnį. Maža, bet narsi ir laisvę mylinti Lietuva anuo metu užėmė žymią bei garbingą vietą Europos tautų šeimoje. Nepriklausomybės laikais šia proga prisimindavome visus savo krašto ekonominius ir dvasinius laimėjimus ir sukaupdavome mintis, kaip geriausia išlaikyti valstybės nepriklausomumą.

Šiuo metu mūsų Tauta išgyvena tamstausių ir sunkiausių laikų laikotarpį. Ji raunama iš pat šaknų. Ji naikinama fiziniai ir žudoma dvasiniai. Lietuvoje nebėra gyvenimo. Jos užgrobkas paverė Lietuvą didžiulėmis ir siaubo kalėjimu, kuriame Tautos gyvybę baigiamą išgesinti. Mūsų brolių ir seserų kapais nuoklota tėviškę žemę ir tolimųjų šiaurės sričių plotai. Jau atėjo aukščiausias laikas šaukti, rėkti pasauliui, apie negirdėtus iki šiol žmonijos žiaurumus raudonojo slibino, naikinančio milijonais žmonių. Mus tam įpareigoja pralietas kraujas mūsų ir kitų tautų kančios brolių, mus įpareigoja baigiamą žudyti mūsų Tautos gyvybę!

Tad gyvu žodžiu, per spaudą ir visom kitom priemonėm turime skelbti dar tikrojo pavojaus nematančiam pasauliui apie raudonąjį siaubą ir jo padarinius mūsų tautai ir visai žmonijai. Pasaulis apglušintas melo propagandos bei pingio dievačio apsaigintas vis dar nevadovaujasi žmoniškumo ir tiesos dėsniais!

Mūsų kenčianti ir žudoma Tauta įpareigoja mus ir savo šeimoje bei bendruomenėje aktingai veikti ir nepasikliauti vien gražiais žodžiais, pasižadėjimais. Nieko nepadėsime vien tik aimanuodami, dejuodami ir pasižadėdami grįžti į laisvę atgavusių Tėvynę. Mes turime patys dalyvauti laisvės kovoje. Būdami ir tolimiausiam žemyno kampelyje, neturime nupulti dvasoje, nustoti viltingume ir pasąstoti aimanų jūroje, bet stiprinti savo veikimu, savo pastangomis bei visu gyvenimu laisvės kovą. Į tą laisvės kovą einame ne su ginklais rankoje, bet dvasinės, tautinės kultūros vėliavą iškelę. Šiais sunkiausiais tautos bandymo laikais kultūrinę vertybių kūrimas yra geriausias laidas lietuvybei išlaikyti. Visi turėtume burtis į LKF narių eiles, kad moraliai ir materialiai įgalintume mūsų menininkus, rašytojus ir mokslininkus kurti dvasines kultūros vertybes. Steikime visose didesnėse lietuvių susibūrimuose vietovėse LKF skyrius. Jų pasigendame Sydnejuje, Adelaidėje, Perth, Brisbanėje. Pavyzdinga LKF organizacinė pradžia Australijoje duoda vilčių, kad mūsų bendruomenė čia bus tuo reikalu labai sąmoninga. Pirmoji LKF apygarda susiorganizavo Australijoje.

Jau turime skaityklų, bibliotekų, chorų, tautinių šokių grupių, skautų vienetų, sporto klubų bei kitų jaunimui organizacijų bei suaugusiųjų draugijų, sekmadienio mokyklų, net savo spaustuve. Mes turime sukaupiti visas jėgas, kad visi šie tautinės kultūros veiksniai prasmingai ir gyvai reikštųsi. Saugokime savo sveikatą

Rugsejo Astuntoji

1430 metų rugsėjo mėn. 8 d. vieno svarbiausių figūrų to meto Europoje — Vytauto Didžiojo pilyje susirinkę bajorai ir didikai, svetimų šalių garbingi svečiai ir grafai laukė atsiūnčiamos jam karaliaus karūnos su karūnacijos dokumentais. Imperatorius Zigmantas, popiežiaus legatas, išsiųsdamas karūną sunkiais antspaudais ir parašais Vytautą jau buvo patvirtinęs Lietuvos karaliumi, bet įtužęs ir pavėdus kaimynas, pakėlęs per jo žemes, suėmė imperatoriaus pasiuntinius ir 80 metų senelis Vytautas nesulaukę užpelnęto atpildo ir pagarbos už Europos apgynimą nuo totorių, už savo numylėtos tautos vardo paskleidimą nuo Baltijos ligi Juodųjų marių ir už kitus savo žygdarbius.

Kaip ištikimi savų tradicijų saugotojai, Rugsėjo 8-tąją visi mes dar kartą mintimis subėgame į anuos garbinguosius Lietuvos laikus. Dėdės Algirdo ir tėvo Kęstučio, to tauraus viduramžių riterio, žygdarbių testis XIV amžiaus Lietuvoje išsina Vytautas. Su kiekvienu jo valdymo metais vis aukščiau kyla Lietuvos garbė ir vis plačiau sklinda jos vardas. Savo politiniais ir diplomatiniais sugebėjimais Vytautas priverčia Vokietijos imperatorių Vaclovą sustabdyti kryžiuočių žygius į Lietuvą. Jo autoritetas ir diplomatija paveikia ir popiežių įsakytį, kad kryžiuočiai nuleistų ginklus prieš krikščionis lietuvius. 1399 m. Vytauto asmens didybė ir karvedžio gabumai iškelia jį visos Europos kariuomenės vadu ginti Europą nuo totorių. 1408-1427 m. milžinas Vytautas sudrebina visą Rytų Europą. Vos kelios rusų apygventų kraštų sritys nepriklausė Vytautui, ir tai vien tik dėl to, kad žemai nusilenkdamas atsidavė Vytauto globai (Pskovas, D. Naugardas). Tris kartus Vytauto kardas paženklino Maskvos duris, bet laimė slypėjo tame, kad Maskvos kunigaikštis Bazilijus buvo vedęs Vytauto dukterį Sofiją, kuri permaldavo tėvą nepradėti mūšio. Kryžiuočiams vis dar nesiliaujant, Vytau-

tas prisikėlęs ginklų ir diplomatiniai pasirušos 1410 m. prie Žalgirio nebeatgyjamai sumindom ordeno galybę, išvadodamas visą Rytų Europą nuo "drang nach Osten" baimės.

Jei rytuose Vytautas siekė užvaldyti visą Rusiją, vakarus — padaryti nebeatgyjamą, tai santykiai su kaimynais lenkais taip pat buvo viena didžiųjų problemų. Vytauto didybė ir savarankiškumas erzino lenkus. Ne tik erzino, bet ir baimino. Šita baimė skatino lenkus netgi nukurtuoti Jogailą ir karaliaus karūną uždėti ant Vytauto galvos. Tačiau Vytautas nebūtų Kęstučio sūnus, kad paskendęs ambicijoje paimtų karūną iš baimės drebančios rankos. Vieton to, Vytautas 1413 m. Horodlės unijos aktu išreikalavo iš lenkų, kad Lietuva būtų traktuojama kaip atskira, su atskira valdžia, valstybė visiems laikams ir po jo mirties ir kad lenkai, mirus Jogailai, nerinks sau karaliaus be didžiojo kunigaikščio sutikimo. Argi tai nebuvo graži, toli matančio politiko, Lietuvos Nepriklausomybės gynėja.

Mintimis perskridę šitą mūsų valstybės gražiausio žydėjimo laikotarpį iki širdies gelmių liekame skausmo persmelkti. Savo galybės, laisvės ir garbės dienas turime minėti brežentiniu batū išspirti iš savo namų ir išsklaidyti po pasaulį. Liūdesys suspaudęs laiko širdis ir protus, bet su didele dvasia, nenugalimu tikėjimu ir nesuardomu vieningumu, nešdamiesi Vytauto Didžiojo taurųjį atminimą, jungiamiesi į bendrą kovą su tais, kurie kiekvieną minutę žitūrdami mirčiai ir akis sergati amžinąją Lietuvos laisvės ugnį pasilikę tėviškės giriose.

Ypatingai šiuo metu, suprasdami laiko rimtį, gerbdami mūsų valstybės tradicijas, atjausdami likusiųjų Tėvynėje ir išvežtųjų Sibiran dalį, su didžiausia rimtimi šventai pakartokime — vardan tos Lietuvos vienybės težydi.

Alg. Kr.

bei tobulinkimės amate ar savo profesijoje, mokslininkimės ir nepraleiskime laiko beprasmingai, bet produktyviu darbu kaupkime medžiagines ir dvasines vertybes, kad, laisvės saulei vėl užstėjus Tėvynėje, grįžtume kaip tie dvylikos brolių juodvarniais lakstančių seselės iš užkėrėjimo išvaduoti, per devynis kalnus, per devynias marias ir Nemuno šalį netuščiom rankom. Tik pasiryžimo, ištvermės ir viltingumo bei vienybės! Nieks mums nieko veltui nedovanos. Mes turime savo prakaistų ir kruopščiai darbų iškovoti sau ir Tėvynęi gražesnę rytojų. Priešaušrio pragiedruliai jau matomi. Pasauly kaupiasi naujos aušros debesys. Naujos viltys ima šviesti ir mums. Bet neturime pasikliauti aplinkybėmis ir galimūmams, turime mūsų jėgas, mūsų širdis pašvesti laisvės kovai, drąsiai kultūros ir tautos keliu žengdami.

Vytautas Didysis apvainikavo savo gyvenimo darbus visos tautos suvienijimu, teisine valstybės sukūrimu. Mes, švedami Rugsėjo 8 d. šventę, pasiryžkime eiti mūsų Didžiojo Valstybės Vyro pėdomis, susiorganizuodami į garbingą ir veiklią Pasaulio Lietuvių Bendruomenę Australijoje, kuri apjungtų visus lietuvius be tikybos, ištikinimų, lyties ir amžiaus skirtumų. Ši vievinga organizacija turi apvainikuoti mūsų visas pastangas

kovoje už lietuvių Tautos išsilikimą ir išsilavinimą! Tad stebime PLB apylinkes, kur tik yra mūsų tautiečių. Jau daug kur turime susiorganizavusių PLB apylinkių. Nedelsiant visų vietovių tautiečiai stebime apylinkes, nes tik tautinis bendrumas ir nuolatinis tautiečių bendravimas sudaro tautinės bendruomenės pagrindą ir turinį.

O dabar Australijoje atsiradusiem net dviem PLB organizacinėms komitetams linkime sėkmingai taikingą kelią į vieną veiklių organizacijų komitetą, kuris netrukus įgalintų išrinkti pagal PLB statuto nuostatus teisėtą centrinių Australijos organą. Asmeniškumai ir siaurumas turėtų būti svetimi tame svarbiame mūsų tautai žygyje.

Su tokiomis mintimis eidami į darbą, mes būsimę supratę Rugsėjo 8 d. šventės prasmę: Darbas sunkus, bet garbingas. Tam trūkumų neturėtume susilaukti, nes JTO visumos susirinkimo paskelbtąjį Visuotinę Žmogaus Teisių Deklaraciją laiduoja kiekvienam žmogui tautybės teisę. Tad lietuvis lieka lietuviu visada ir visur. Siekdami savo Tautai laisvės, padėsim ir žmonijai artėti į Laisvės, Teisingumo ir Taikos rytojų!

Lietuviais esame mes gimę, lietuviais ir turime būti!

A. KRAUSAS.

SAVAITĖS ŽINIOS

★ Praėjusio šeštadienio naktį JAV-bių prezidentas Trumanas per radiją kalbėjo į Amerikos tautą. Jo kalba buvo gana santūri ir taiki. Jis pabrėžė, kad Korėjos karas neišsivystys į pasaulinį konfliktą. Jis pareiškė įsitikinimą, kad Kinijos tauta nebus įvelta į kovas prieš UNO ir prieš amerikiečių tautą, kuri visada buvo ir dabar yra jų draugai. "Mes nesiekiame Formozos ar kitos kurios Amerikos dalies. Mūsų tikslas yra taika, bet ne nugalėjimas" — kalbėjo prezidentas.

Toliau jis patikino, kad Korėjos kovos greitai įgausiančios posūkį UNO kariuomenės naudai ir priminė, kad visas kovų sunkumas gula ant korejiečių ar amerikiečių pečių, nors Australijos, Kanados, Prancūzijos, Didž. Britanijos, Olandijos ir Naujosios Zelandijos jūrinės pajėgos taip pat po UNO vėliava dalyvauja akcijoj. Prezidento nuomone, JAV-bių ginkluotosios pajėgos buvo kertinis laisvojo pasaulio jėgos elementas. Iki šiol Amerika turėjusi 1.500.000 vyrų ir moterų aktyviojo žemyno, aviacijos ir laivyno tarnyboje, o pagal dabartinius planus būsimieji padidinta kariuomenė iki 3.000.000.

★ Australijoje ekspedicinės kariuomenės pirmieji daliniai, kuriuos sudarė 80 vyrų, dvieji lėktuvai jau išskrido į Japoniją, kad netrukus prisidėtų prie UNO armijos Korėjoje. Juos išlydėjo ir atsisveikino pats Armijos Ministeris J. Francis.

★ Hamburgo laikraštis "Die Welt" rašo, kad tarp Sov. Sąjungos ir Rytų Vokietijos Respublikos esąs padarytas slapstas susitarimas, pagal kurį būsimieji greitai sudaryta taikos sutartis. Po sutarties pasirašymo per 6 mėn. pasitrauksianti okupacinė Sov. Sąjungos kariuomenė. Rytų Vokietija galėsianti turėti savo armiją ir po 5 metų gamintis laivus ir lėktuvus. R. Vokietija tada nemokėsianti daugiau reparacijų ir Sov. Sąjunga tarpininkausianti jai įstoti į UNO pilnateisui nariu.

★ AAP praneša, kad Vengrijoje esąs pasiektas susitarimas tarp vyriausybės ir Katalikų Bažnyčios. Nors Vatikanas skelbia, kad jis tegavęs tik preliminarinius pranešimus, tačiau ši agentūra tvirtina, kad susitarimas yra tikrai pasiektas, abiem pusėms padariusi nuolaidą. Katalikų vyskupai sutikę pripažinti Vengrijos vyriausybės autoritetą ir pasmerkti tą valstybę, kuri pirmoji panaudojanti atominę bombą, o vyriausybė iš savo pusės garantavusi pilną katalikų religijos laisvę ir pažadėjusi subsidijuoti bažnyčią 18 metų laikotarpį.

★ Sues'e buvo įvykdyta mirties bausmė 3 britų kareiviams dėl nužudymo vieno arabų sargo. Karo Tribunolas juos nuteisė be teisės apeliuoti.

★ Didž. Britanija prailgino karo tarnybos laiką. Visi 18 metų jaunuoliai dabar šaukiami kariniam apmokymui ne 18 mėnesių, kaip iki šiol buvo, bet dviems metams. Nuo dabar jiems taip pat pakeltas atlyginimas iki 7 šil. į dieną.

★ JAV-bių Korėjos fronto naikintuvai per klaidą apšaudė vieną Mandžūrijos areodromą. Amerikos vyriausybė tuometi tiek susirūpino, kad net Saugumo Taryboje USA atstovas Warren Austin paprašė sudaryti komisiją, kuri nustatysianti padarytą nuostolių dydį, ir Amerika juos tuoj atlyginsianti.

★ Australijos vilnų kainos nepaprastai pakilo. Ši aplinkybė labai jaudina drabužių pramonės gamintojus, nes manoma, kad po kurio laiko turės pakilti ir tekstilės gaminiai.

Kurimosi galimumai

2.

Pereitą kartą norėjome konstatuoti, kad darbininko buitį ilgesniam laikui mums nėra priimtina dėl moralinių aplinkybių ir materialinių perspektyvų, ir kad yra reikalingas kurtis savystoviuose ir savarankiuose užsiėmimuose. Tik dalis mūsų profesionalų ir specialistų turės galimumą įsikibti į savo profesijas. Gi savystovus kūrimsis prekyboj, pramonėj ir amatuose, apskritai, yra nelengvas, o ypač svetima-me krašte, nepankamai mokant vietinę kalbą ir mažai pažįstant šio krašto gyventojų papročius bei jų mentalitetą.

Vadinasi, savystoviai ūkiškai kurtis mums yra parankiausia toje srityje, kur mažiausia trukdo tas faktas, kad mes esame ateiviai bei naujakuriai. Ta sritis yra žemės ūkis, ir jame kurtis ne tik nieks nevaržo, bet priešingai — dar skatina. Be to, toji sritis yra labai plati, ir jį gali tilpti labai didelis žmonių skaičius. Kūrimasis čia yra įvairus, kaip labai įvairios ir skaitlingos yra žemės ūkio šakos ir šakelės.

Australijoj ūkininkavimas yra žymiai lengvesnis, negu Europoj. Dėl lengvos žiemos čia nereikalingi kapitaliniai tvirtų pastatai, kurie brangiai kainuoja. Taip pat nereikalinga 5-6 mėnesius gyvulius laikyti tvarte ir šerti juos džiovinant bei konservuotais pašarais, kurių paruošimas reikalauja labai daug darbo ir lėšų. Nors čia ūkininkavimas ir yra lengvesnis, tačiau žemės ūkio produktų, ypač brangesniųjų, pertekliaus nesijaučia.

Anglo-australų tipas yra miestėlėnas, ir 3/4 Australijos gyventojų susipietę didmiesčiuose. Tik likusioji dalis išsibarščiusi milžiniškuose krašto plotuose. Miestai, paprastai, suvartoją labai daug žemės ūkio produktų, o tas suvartojimas paralėliai su didėjančia imigracija vis auga ir auga, nes didelis imigrantų daugumas apgyvendinamas miestuose ar arti jų, kad plėstų besikuriančią Australijos pramonę. Iš viso miestai suvartoja labai daug intensyvaus žemės ūkio produktų, kaip: sviesto, sūrio, kiaušinių, paukščių, kiaulienos, daržovių ir vaisių.

Tiesa, kad Australija dalį savo maisto produktų eksportuoja į užjūrius, bet čia reikia konstatuoti faktą, jog Australijos žemės ūkis daug mažiau priklauso nuo eksporto galimumų, negu buvęs Lietuvos ūkis. Australija savo žemės ūkio produktus daugiausia eksportuoja Anglijon, ką seniau darydavo ir Lietuva, tik su tuo skirtumu, kad Australijos, kaip Anglijos dominijos, produktai turėjo įvežimo privilegijų.

Iš to galima pasidaryti išvadą, kad Australijoj rinka brangiesiems žemės ūkio produktams ilgiems laikams yra užtikrinta. Čia priskaitytina taip pat daržovės ir vaisiai.

Čia kyla vienas pagrindinių klausimų,

ar mes esame pakankamai pasirušę kurtis žemės ūkyje? Žemės ūkio specialistui ar buvusiam ūkininkui, mano nuomone, tatau nesudarys jokių esminių sunkumų: jie pasižvalę ir pastudijavę tuojau susigaudys vietinių sąlygų skirtingumuose. Ne ūkininkams, bet ūkininkų vaikams žemės ūkio technikos pagrindai iš dalies yra taip pat pažįstami, kas jiems daug palengvins kūrimąsi čia. Miestėlėnams, žinoma, yra sunkiau, bet dažnai ir jie į naują dalyką — žemės ūkį — kimba labai entuziastingai, nugalė visus kliūtis ir tampa gerais ūkininkais vieno ar kito šakoj. Ilgesnė ar trumpesnė darbininko praktika svetimaime ūkyje yra girtinas dalykas, bet šitai yra tiksliausia atlikti jau bekeliatį koją į savo ūkį.

Savystoviai įsikurti pagrindiniame žemės ūkyje (grūdų, pieno ar avių) reikia daug kapitalo. Žinoma, galima toki ūkį išnuomoti ar eiti pusininku, bet reikia, kad šeima turėtų bent pagrindinę darbo jėgą. Mums parankiausia bei prieinamiausia yra kurtis smulkiose žemės ūkio šakose, pagrindu laikant vištų, kiaulių ar daržovių ūkį. Galima pasirinkti ir sodų ūkį, bet norint kad jis duotų pakankamai pajamų, jis turėtų būti suvartojamas plotu žymiai didesnis už paminėtuosius.

Ūkiškai gana tikslinga kaikurias ūkio šakas tarp savęs jungti ar steigti paralėliai. Žinoma, tatau priklausys nuo to, kiek šeimoj bus darbingų asmenų, kokia bus rinkos situacija ir kiek atsiras atliekamo kapitalo. Pav., vištų ūkis galima jungti su sodų ūkiu, kas Australijoj plačiai praktikuojama. Vaismedžiams tatau nekenkia, o vištos turi galimumo pasirinkti žolės ir pasislėpti nuo saulės. Laikant kiaulės, būtų tikslinga turėti ir daržą, kuris patiektų šakniavaisių kiaušlėms.

Ar minėtosios smulkiosios ūkio šakos, pavieniai pamotai, gali duoti pakankamai pajamų šeimai pragyventi ir dar suteikti, nenaudojant samdomosios darbo jėgos? Atsakymas į šį klausimą yra be jokių abejonių teigiamas. Tatau galima patirti pasiteiravus pas tų ūkių savininkus ar jų pažįstamus. "Mūsų Pastogės" 75 Nr. taip pat buvo patiekta teisingų ir ne kiek neperdėtų duomenų apie šių ūkių pelningumą. Tą patį rodo ir paskirų Australijos valstijų Žemės ūkio Departamentų oficialiai paskelbti duomenys, kurie dėl skaičiavimo metodų specifiškumo, paprastai, pelningumą išveda žemesnį, nei jis iš tikrųjų yra.

Gal būt, praktiškiausia būtų pradžios kurti paprastą vištų ūkį ir gaminti kiaušinius vartojimui. Jau dalykas yra kiek sudėtingesnis, kai kuriamas veislinis bei šlekeinis vištų ūkis, ur gaminama dalis kiaušinių tinkamų perinimui. Yra dar ir toki paukščių ūkiai, kurie koncentruojasi vištiesios gamybai. Čia beveik tikma bendra taisyklė: juo komplikutesnė gamyba, juo ji teikia daugiau pelno. Baimė,

Faktai iš Korėjos karo

Prasidėjęs karas Korėjoj viso pasaulio buvo sutiktas su didžiausiu dėmesiu. Pavergtosis tautos, taigi ir lietuviai, jam skiria ne tik paprastą dėmesio, bet ir nemaža vilčių, kad gal šį kartą jau išmūš tikroji išsilaisvinimo valanda. Jau per du mėnesius vykstant karą veiksmai duoda proges beašilai stebinčiam žiūrovui susidaryti keletą svarbių išvadų, kurias čia ir noriu patiekti.

Pirmasis faktas yra tas, kad didžiausioji pasaulio galybė — JAV — bės kuri perėmė visą atsakomybę už pulkį šalį ginti, karo eigoje susilaukė skaudžių pralaimėjimų. Kaip ten kas bandytų JAV-bių armijos nepasisekimus Korėjoj beapateisinti, vistiek tenka konstatuoti vieną liūdningą faktą, kad Amerikos armijoje yra kažkas netvarkoje. Nei didelis sovietų rėmimas užpuoliko, nei aukšta šiaurės korėjiačių karių moralė, negali tų nepasisekimų išpirti, kuriuos patyrė JAV-bių daliniai Korėjoj. Nesant čia pakankamai vietos šio fakto priežastims išnagrinėti, pasitenkinsiu konstatuodamas, kad Amerikos armijoje vyksta senasis "vidaus karas" dėl paskirų ginklų rūšių vyrvavimo. Iki 1949 metų JAV-bių armija turėjo tris atskirus ir visai savystovius, vieni vadovųbei nepajungtus pėstininkų, laivyno ir aviacijos štabus, kurių viršininkai tarpusavy vedė kovą dėl pirmavimo. Šie trys štabai netgi Vienosjo Pasaulinio Karo metu vienalytės vadovybės neturėjo, kas europiečiams atrodė gana nesuprantama, o karo patirtis įrodė, kad tai buvo labai nuostolinga pačiai armijai.

Po karo generolų generolas Eisenhoweris bandė tuos štabus, geriau sakant jų viršininkus, geruoju sutaukinti, bet jam tatau nepavyko. Tada praėjusiais metais pats Trumanas įsikišo ir išleido potvarkį, kuriuo visų ginklo rūšių štabai buvo pajungti kad į vištų ūkį eina daug žmonių ir kad dėl to susidarys didelė konkurencija, kuri sumažins vištų ūkio pelningumą, yra be rimto pagrindo. Verstis kiaušius ūkiu pradžios yra daug kebliau, negu vištų ūkiu, nes ir darbas čia yra žymiai sunkesnis. Kiaulių, daržų ir gėlių ūkiai, suprantama, yra pelningesni, bet jie reikalingi didesnės šeimos darbo rankų.

Pirkti jau įrengta vištų ūkį yra gana brangu ir mums sunkokai prieinama. Geriausia jį kurti iš lėto sava darbo jėga.

Kur ir kaip tikslingiausia toki smulkų ūkį kurti?

1. Jis kurtinas netoli miesto, kad turėtų miesto vandenį ir elektrą. Toks ūkis turėtų būti netoli traukinio, geriau elektrinio, ir kur eitų autobusai; pėstinis atstumas labai pabrangintų žemės kainą.

2. Toks ūkis kurtinas netoliausiai pramonės centrų, kad pradžios, kol dar jis bus nepelningas, galėtų bent

bendrai vadovųbei. Šiuo kartu, suprantama, teoretiskai reikalias buvo sutvarkytas, bet armijos viduje ir toliau vyko rietenos ir nesutikimai. Čia ir yra vienas iš pagrindinių faktorių, kuris padaro JAV-bių armiją nepakankamai galinga, nors ginklų ir medžiagų jai netrūksta.

Antrasis nemažiau svarbus veiksnys, silpninąs visą JAV-bių ūkį ir armiją, yra penktoji kolona — komunizmas. Čia reikia priminti, kad Amerikoj komunistų yra pilna ne tik uostų darbininkų tarpe, bet netgi atomo tyrinėjimo komisijoj, ministerijų kėdėse ir, savaime suprantama, armijos štabuose, nes ten komunistų partija dar iki šiol turi tas pačias teises, kaip ir Trumano vadovaujama demokratų partija.

Stebint antrosios kariaujančios pusės užnugarį — Sovietų Sąjungą, tenka konstatuoti, kad ji puikiai paruošė šiaurės Korėjos Respubliką karui ir tą karą moka finansuoti. Vis dėl to labai krenta į akis ta aplinkybė, kad pati Sov. Sąjunga tiesioginiai ir oficialiai jokios ginkluotos akcijos neisiima. Vadinasi, Sov. Sąjunga dar netais atėjus momentui pradėti karą su J.A.V-bėmis, o tuo pačiu ir su visais jos sąjungininkais.

Kitaiptariant, Sov. Sąjunga dar neužtrenkė durų baigti karą Korėjoj diplomatinio keliu, žinoma, už tarpininkavimą gaunant dar vieną kurį žemės kampilį.

Taigi, turint galvoje amerikiečių armijos nepasisekimus ir šį sovietų oficialų nuosąlumą, reikia manyti, kad Korėjos karo baigimas diplomatinio keliu yra galimas. Šitą reikalavimą stato Indija ir remia kitos Azijos tautos. Žinoma, padėtis yra gerokai susikomplicavusi, tačiau diplomatija išeitį visada rasti, jeigu tik sovietų apetitai už tarpininkavimą nebus "labai dideli".

vienas šeimos narys važinėti į kurį nors fabriką dirbti. Be to, autobusas dar turėtų būti dėl vaikų lankant mokyklas.

3. Žemės tokiam ūkiui (ypač vištų) reikėtų turėti apie 4-5 akurus, nes toks plotas patiekia labai svaubaus žalio pašaro. Vištoms geriausia yra smėlingas dirvožemis, o daržams — juodžemis. Žemė, nežūrint kokiam ūkiui šakai ji bus taikoma, turi būti nuotaki.

4. Įrengtą ūkį su trobomis įsigyti yra per brangu, todėl geriausiai yra pirkti visai neparuoštą žemę arba jau dirbamą su kokių nors namuku. Šiam tikslui, atrodo, galima gauti ir paskolos, kaip gaunama yra namų statybai. Ūkiams tinkamų žemių kainos yra įvairios ir daugiausia pareina nuo artimiausio miesto atstumo. Apytikriai vieno žemės akro kaina Sydnejaus bei Melbourne priemėsiuose, toj vietoj, kur dar tinka tokiam žemės ūkiui kurti, svyruoja nuo 35 iki 60 svarų.

St.B.

Pr. Erlėnas.

Du Kryžiai

— Laimingai, broliai, grįžkite į išeities postą ryt šestą valandą Velykų šventėm, o dabar užimkite savo paskirties postus, — tarė partizanų sargybų viršininkas.

Šiuo kartu turėjo iškelti tik šeši vyrai. Antanas gavo paskirtį sekti rytų kelio judėjimą. Vieta jam buvo puikiai pažįstama, nes kitoje kelio pusėje buvo jo tėviškės kaimas. Ėjo jie kartu dviese. Kai išlindo iš miško tankumyno, Antanas pradėjo aiškinti šio miško padėtį.

— Juk čia mano tėviškės miškas. Aš pažįstu čia kiekvieną medį. Kiekviena pušaitė man viastytė. Štai, va, čia tuoj bus upeliukas, kuris ten per kelią vingiuoja dirvomis palei visą kaimą ir vėliau ganyklom ir pievom nuteka miestelio pusėn. Esu susitaręs su sesute čia po vienu pakrantės kelmu padėti laiskus. Eisime dabar paupiu ir pažiūrėsime.

— Na gerai, Antanai, bet ar aš turiu teisę žinoti tą vietą?

— Juk mudu abu vieno likimo draugai. Pagaliau jau priešai ką davę.

Jiedu pasuko kiek dešinėn ir čia išlindo iš miško į paupį, kur neaukšti upės krantai buvo apaugę

karklais, o vietomis į vandenį varvino šakas vienas kitas beržas. Kitoje pusėje driekėsi lapuočiai pievos, atsiremdamos į kalvas, apaugusias puočiais medžiais, kurie iš po žiemos atrodė nuogi ir nusiminę. Antanas sustojo prie vieno seno beržo, pasilenkė, atvertė samaną pluoštą ir iš po šaknų ištraukė butelį.

— Matai, kaip laikas gadina viską, — tarė Antanas ir savo draugą. — Jau dvieji metai, kaip čia nebuvau. Štai net kamštis sugedęs ir, matai, popieriai drėgnai.

Ištraukė jis ir triubelę susuktą laišką ir pradėjo jį tiesti. Nors jis ir buvo rašytas pieštuku, bet drėgmės taip sugadintas, kad beveik nebegalima buvo išskaityti.

— Žiūrėk, Antanai, paskutinis sakiny: "Laukiame tavęs".

— Taip, aš tą suprantu, kad jie manęs laukia, bet kažin, ar jie dar neišvežti. Matai, datos visai nėra pažymėtos. Gal tai jau buvo prieš metus, o dabar? ...

Jo draugas įkniubęs skaitė laišką, o Antanas stovėjo giliai susimąstęs. Išsiėmė paskui jis popierio gabaliuką ir parašė: "Aš esu dar gyvas ir sveikas. Stengiuosi greit Jus apankyti." Pažymėjo datą, susuko, įleido į butelį, tvirtai užkimšo ir vėl pakėjo po beržo šaknims.

— Žiūrėk, Antanai, aš beveik jau išskaičiau.

— Taip, kai ką ir aš išskaičiau. Jie mano, kad aš jau žuvs ... Mat, užpėnai, kai buvo čia kautynės

su tais nevydonais, tai mūsų dalinys turėjo pasitraukti, ir mes buvome išsiusti prie Vilniaus. Po to ilgai neturėjome jokio ryšio su likusiais šičia, ir aš negalėjau taip greit grįžti. Suprantama, tėvai taip mane gyvą ir palaiddoj ...

Taip bekalbėdam, jie įlindo į girios tankumyną. Lojo kažkur šuo. Jie dairėsi.

— Čia tikriausiai girininko šuo, — tarė pusbalis Antanas. — Jis ten kryžkelėje prie miško kampo gyvena. Gal kartais vaikšto po mišką. Manau, čia ir pasiskirstykime savo postais. Aš eisiu tiesiai iki kelio, o tu ten kiek kairėn prie girininkijos. Iš ten bus matyti kryžkelė, kurioje ir stovi girininko namas.

Antanas išėjo tiesiai į kelią. Sustojo jaunų eglių krūmelyje ir dairėsi.

— Ak, Dieve! Juk tai tas pats mano tėviškės kaimas, kurio jau du metu nesu matęs, — jis giliai atsiduso.

Stovėjo jis giliai susimąstęs, nuleido ranką ir sujudino egles šakelę. Instinktyviai pagriebė ją pirštais ir nuskynė.

— Tai juk mano likimas. Aš esu taip pat lyg nuskinta šakelė ...

Pavartė ją pirštuose ir palydėjo žvilgsniu, kai ritosi į eglių šakomis ant žemės. Jis sunkiu žvilgsniu dabar vėl pažvelgė į savo giminės kaimą. Kitoje kelio pusėje matėsi nuogi kaimo medžių žagarai ir vienas kitas stogas. Antanas apsidairė ir pasirinko kitą krūmą aukštesnėje vietoje. (B.d.)

Meno švente Melbourne

Š.m. rugpiūčio mėn. 23 d. melbourniškai išgyveno retą išraiškos šokio meno šventę. Jau prieš 8 val. dideli būriai mūsų tautiečių ir svetimtaučių ėmė rinktis didžiojo koncertų salėn — Town Hall. Nežiūrint, kad buvo darbo diena, suėjo apie 900 žiūrovų.

Ištroškusių meno mylėtojų sukvietė mūsų tautietės, Vilniaus krašto dukros, ELENOS KEPALAITĖS išraiškos šokių koncertas.

Štai, J. Brahmsio "Introduction" muzikos garsų iškvičiama jaunoji išraiškos šokio menininkė į sceną. Žiūrovai pirmuosius dalykus priima santūriai. Po J. Brahmsio seka St. Šimkus, Fr. Chopin, B. Bartok, C. W. Gluck ir R. Schumann. Savo darniais judesiais, aukšta technika ir vaizdingumu Elena Kepalaitė užburia žiūrovus. Ir išgyvename sielos nubudimą, gilią kančią, nerūpestingumą, vidinę kovą, užvaldymą bei kitas pačias giliausias sielos būsenas. Bežiūrėdami išraiškos šokių lyg iškylame iš siaurumo ir pakylam į šviesieną pasaulį, kuriame mūsų siela atsigauna bei išskleidžia sielos sparnus. Elena Kepalaitė savo išraiškos šokio mene turi giminingumo su vokiečių tapytojo Fidas kūryba.

Ji pašoko apie 12 šokių, iš kurių kiekvienas vis kitokią dvasios būseną išreiškė. Akompanavo buvęs Pragos Filharmonijos dirigentas čekas Karel Zoubek. Jis išpildė solio fortepijonu be savo ir kitų žinomų muzikų kūrinį.

Australijos scenoje mes jau antrą kartą matome Eleną Kepalaitę. Pirmą kartą ji pasirodė su keliais išraiškos šokiais naujųjų australų koncerte taip pat Melbourne. Elena Kepalaitė buvo mūsų sostinėje Vilniuje operos baletų šokėja. Bet klasikinio baletu varžytis atsipalaidavusi, tremtyje pakrypo į išraiškos šokio meną, kurį apie 3 metus studijavo Augsburgėje, Vokietijoje, pas gabų šios meno šakos žinovą Walter Klüssą. Tremtyje koncertavo Hanau, Dillingene, Memmingene

ir kitose vietovėse. Elena Kepalaitė ir Australijon atvykusi nenuleido rankų ir kruopščiai dirba bei tobulinasi pas vienietę Hanny Kolm, išraiškos šokio mokyklą vedėją Melbourne.



Elena Kepalaitė
šokio metu

Mūsų išraiškos šokio meno pionierės D. Nasvytytės padedama, Elena Kepalaitė pasirodė šiam nusisekusiam individualiam koncertui. Skoningi kostiumai, kurių buvo apie 12, pasiūdinti pagal jos nurodymus. Apskritai koncertui pasirodė su didžiu nuosirdumu ir užsidegimu. Dail. Vaičiatis savo patarimais ir talka parėmė šios tikrai nusisekusios meno šventės organizavimą.

Nuskamba paskutinieji muzikos akordai. Baigiasi žavūs šokių vaizdai. Elena Kepalaitė apdovanojama gražiomis gėlių puokštėmis ir audra katučių. Išraiškos šokio šokėja savo tikrai nusisekusių koncertu plačiai atvėrė sau duris ir meno šventovę ir įpnė vieną gražiausių gėlių ir mūsų kultūros vainiką. Linkime jaunajai menininkei ir toliau sėkmės žengiant šios meno šakos keliu.

A. Krausas.

Juozas Tininis

Moteris gedulo drabuziais

Mokytojaudamas vienoje Vilniaus miesto gimnazijų, savo kolegų tarpe turėjau kristinio amžiaus vyrą, kurio niūrus veidas ir liūdnos akys lyg sakytų man sakė, kad šis žmogus išgyvena didelį dvasios lūžį. Ilgainiui aš su juo susidraugavau, ir jis vieną dieną man pasipasakojo, kad jo žmona, kurią taip mylėjęs, žuvusi eismo nelaimėje Paryžiuje, kur prieš kelerius metus jis su ja lankėsi pasaulinėje parodoje: ji buvusi automobilio suvažinėta Konkordijos aikštėje. Vargšas galėjosi, kad ją palaidojes Montmartro kapinėse, Paryžiuje, o ne Rasų kapuose, Vilniuje, kur būtų galėjęs kasdien lankyti jos kapą.

Aš kaip tik tais metais buvau nusikirtas važiuoti į Paryžių susipažinti su svetimų kalbų dėstymo metodais prancūzų licejuose. Ta proga mano susikurtėlis kolega įsirašė, kad Paryžiuje nupirktų chrizantemų puokštę ir jo vardu uždegtų ant žmonos kapo Montmartre. Jis man smulkiai nupasakojo, kurioje kapinių dalyje esąs jo žmonos kapas ir kuklus paminklas.

Nuvykęs į Paryžių, nedelsiau išpildyti savo kolegų prašymą. Man pasitaikė nupirkti tikrai graži chrizantemų puokštę, ir aš su ja nuvažiauvau į kapines.

Nors Montmartro kapinės man buvo gerai pažįstamos iš tų laimingų dienų, kada studijavau Sorbonos universitete, bet reikiamas kapas man sunkiai sekėsi surasti. Jau buvau nebetenkęs vilties jį surasti, kai staiga netoliese išvydau kažkokią moterį, atsišliejusią į menkos išvaizdos paminklą. Priširtingas prie šios moters, jau norėjau klausti, ar ji nežinanti, kur yra toks ir toks kapas, bet tuo pačiu akimirksniu mano žvilgsnis nukrypo į paminklo užrašą, ir mano žodžiai užspringo burnoje. Tai buvo tas pats kapas, kurio taip ilgai įsiekiau.

— Atleiskite, madame, kad drįstu

paklausti, kas jus riša su šiuo kapu, jei jūs prie jo liūditė? — užkalbinau moterį, kuri nuo galvos iki kojų buvo įsispusė į keistą gedulo drabužių, primenantį romėnišką togą.

— Mirtis, monsieur, mirtis, — atsakė gaudžiu balsu moteris.

Aš buvau nepatenkintas tokiu jos atsakymu ir tęsiau toliau:

— Ar tik jūs nebūsitė šiame kape besilisančios draugė?

— Ne. Aš esu ta, be kurios jūs nebūtumėte suradę šio kapo, — atšovė moteris ir, tarsi nepatenkinta mano kamantinėjimu, skubiai pasišalino nuo šio apleisto ir smilgomis apaugusio kapo.

Nepaprastai nustebintas tokio jos atsakymo, aš sekiau ją smalsiai akimis, kol ji pradingo tarp daugybės paminklų. Paskui padėjau savo puokštę ties paminklo užrašu, sukalbėjau tris Ave Maria už mirusios sielą ir, galvodamas apie paslaptingą moterį, išėjau iš kapinių.

Eidamas siauromis Montmartro gatvelėmis, staiga pajutau, kad šalia manęs kažkas eina. Aš grįžtelėjau ir nustebęs išvydau tą pačią balzakinio amžiaus moterį, su kuria prieš valandėlę buvau kalbėjęs prie apleisto kapo. Aš tik dabar, būdamas visai arti, pastebėjau nepaprastai šurpius jos veido bruožus, kuriuose atsispindėjo tokia baisi širdgėla ir melancholija, kad man net neįjauk darėsi greta jos eiti.

— Aš turiu į jus svarbų prašymą, monsieur, — prabilo ji pirmoji, ir aš pajutau, kad vėsus jos kvapas man dvkeltelėjo į veidą.

— Prašymą? Na tai sakysite, kuo jums galiu būti naudingas?

— Kai grįšitė į Vilnių, išpėkite savo kolegą, kurio vardą uždėjote ant kapo chrizantemų, kad jis nevėstų tos merginos, kurią dabar turi pasirinkęs, nes aš pati jį dar tebemyliu. Priešingu atveju jo laukia nelaimė.

BEATRICE JAKAVIČIŪTĖ.

Rugsejo Šventei

Anuomet...

Tirstai pilki rūkai nusėdo kaminuos,
Ir vakaras vėlyvas visiškai sulaukė kvapą;
Kažkas — kažkam... nuskyne dar šermukšnio rausvą šaką,
Ir atsiveikindamas atiduos...

O kelias? Nebuvo dulkių ten, nei akmenų,
Nei mojančių berželių pašalais!
Tik — langas su išblyskusiais veidais:
Tik langas — mylimų...

Ir kaip papasakoti, kas lydėjo ir dainavo,
Kas svaidė žemės ugnį lig dangaus?
Jeigu užvis, užvis didesnis buvo šauksmas
Kažkieno: palauk!

O viskas — degė:
Keliai... Ir cirkas kaukiantis ant ke!
Tiktai ne langas Tavo...

Dabar,
Iškelkit vėliavas laisvieji vėjai,
Iškelkite! — viršūnėms topolių,
Tušiams langams..., kuriuos brangieji pražiūrėjo,
Šiandie bežiūri paslaptis naktų...

Nors obelys sunokusią linguoja šaką,
Bet alkanas atsėlina ruduo, lyg — šuo!
Ir viena kūdikystė klaidžioja dar ten apakus...
Ir josios pėdsakus išdrasko alkanasis šuo!

Ir ką bepasakysiu jau? Ir ką.
Kada atmerks akis rugsėjas ir pabus?
O kelkit vėliavą, laisvieji vėjai, kelkit Tą,
Kurį lyg širdį — taip suspaudusi delnuos neš.

1950m. Rugsejas,
Melbournas.

Aš valandėlę tylėjau, stebėdamasis ir spėliodamas, iš kur ji galėjo žinoti, kad aš buvau atvykęs iš Vilniaus. Paskui, atsišiekęs iš nustebimo, tariu: — Mano kolega dar neturi jokios merginos, nes tebedėgi savo mirusios žmonos.

— Aš žinau, ką sakau, — tarė moteris, kurios keistas drabužių kvapas lyg ir priminė pelėsių kvapą.

— Nesiginčysiu su jumis, madame, nors ir galiu prisiekti, kad mano kolega nesirengia jokioms vestuvėms.

— Jūsų prieisaika bus šventvagis, jei jūs tai padarysite: geriau prisiekite išpildyti mano prašymą.

— Dėl to neturėkit nė mažiausios abejonės, madame: jūsų prašymas bus išpildytas. Tačiau sakysite man, kas jūs iš tikro esate?

— Mylinti ir kenčianti moteris.

— Jūs, madame, kaip ir prieš valandėlę kapinėse, vėl filosofuojate. Aš noriu žinoti jūsų pavardę ar bent adresą.

— Pavardė — nesvarbu. Laikinas adresas — Konkordijos aikštė.

— Jūs, madame, sakote ir vis nepasakote, kas iš tikrųjų esate. Iš pradžių jūs palaikiau savo kolegą mirusios žmonos drauge, dabar gi manau, kad esate viena iš kada nors buvusių mano kolegų mylimųjų.

— Apsirinkate, monsieur, labai apsirinkate.

— Tai kasgi pagaliau esate?

— Aš jau ankščiau atsakiau į šį klausimą: mylinti ir atgailaujanti moteris. Au revoir, monsieur!

— Palaukite, madame! Aš noriu žinoti, kur ir kada mes dar susitiksimė.

— Aname pasauly — po mirties, — pasigirdo paskutinieji moters žodžiai, kai ji jau buvo susimaišiusi su praeivių minia.

Aš dar norėjau savo bendrakerleivę pasiekti, bet greit ją pamečiau iš akių judrioje minioje. Paskui sugrįžau į savo viešbutį ir jokių būdu negalėjau suvokti, kas per viena galėjo būti ši keistoji moteris.

Praleides porą mėnesių Paryžiuje ir susipažinęs su svetimų kalbų dėstymo metodais prancūzų licejuose, sugrįžau į Vilnių ir jau sekančią dieną susitikau gimnazijos rūmuose su savo kolega. Manė tuojau nustebino esminis jo pasikeitimas. Jo veidas buvo nušvitęs džiaugsmu, o akys švietė viltingai.

— Man čia nesant, tu nepaprastai pasikeitė. Sakyk, kas galėjo tave taip pakeisti?

— Moteris. Tau, kaip geriausiam savo draugui, atvirai prisipažinsiu: myliu gražiausią Vilniaus merginą.

Aš be galo nustebau ir susimąčiau. Mano vaizduotėje tuojau iškilo paslaptingoji Montmartro moteris, o ausyse tarsi suskambo gaudžius jos lūpų žodžiai. Aš su visomis smulkmenomis nupasakoju savo susitikimą su ja ir jos išpėimą dėl vestuvių, bet mano kolega išsiginė neturįs Paryžiuje jokios pažįstamos moters ir jokių būdu netikėjo mano pasakojimu: aš tyčia sugalvojęs istoriją, norėdamas jį suntryguoti.

Praėjus trims savaitėms, mano kolega pakvietė mane dalyvauti savo vestuvėse. Aš dar kartą priminiau anos moters išpėimą, bet jis visa tai laikė mano išmislu ir pasaka.

Pačiame vestuvių puotos įkaršty, kai išlinksmingą svečiai kėlė vyno taures už laimingą susituokusios poros ateitį, už lango padriuskojo šūvis, ir staiga jaunavedis sumsmuko užstalėje šalia savo nuotakos.

— Aš žinau, kas tai padarė, — suklipo alpdama nuotaka.

— Jos buvusi meilužis, — sušnabzdėjo viena iš viešnių.

— Jos buvusi meilužis, — antra viešnia perdavė šnabždesį toliau, kol netrukus visi svečiai ėmė spėlioti, kas galėjo būti tas jos meilužis.

Iškvietas gydytojas rado mano kolegą jau be gyvybės ženklų.

Netrukus įvykio vieton atsilankė vieno Vilniaus dienraščio reporteris. Smulkiai apie viską išsiteiravęs, tarp kitko paprašė ir mirusiojo nuotraukos. Aš, kaip buvęs artimas vėlionies draugas, tuojau pasiūviau patarnauti ir netrukus knygų spintoje suradau albumą su nuotraukomis. Ir čia staiga mane pribloškė didžiausias nustebimas. Albume aš pamaciau nuotrauką tos, kurią buvau sutikęs Montmartro kapinėse.

— Kas ši moteriškė? — užklausu vieną mirusiojo giminių.

— Tai jo pirmoji žmona, žuvusi eismo nelaimėje Paryžiuje, — atsakė šis.

● Š.m. rugsejo mėn. 16 d. 18 val. Šv. Petro ir Povilo parapijos salėje įvyks Geolongo lietuvių Tautos Šventės minėjimas. Po minėjimo ta pačia proga yra šaukiamas visuotinas A.L.D.-jos skyriaus narių bei visų apylinkės lietuvių susirinkimas, kurio pagrindiniu dienotvarkės punktu yra numatytas persiorganizavimas į PLB. /S.

Early Struggles with Teutonic Knights

Many centuries passed in pastoral and other occupations. Save for occasional raids by Vikings on their coast, and the task of keeping at bay the Slavs in the East, the Lithuanians were hidden and protected from foreign incursions by great forests in that part of Europe, which also helped to preserve the ethnical characteristics and the purity of the language. In due course, however, the Crusades to the Holy Land came to an end, and multitudes of Knights found themselves without employment, when a tragically difficult period began in Lithuanian history. At the beginning of the thirteenth century in Livonia, the present-day Latvia and Estonia, the so-called German Order of Swordbearers came into being, whilst the Order of German Crusaders, later known as Teutonic Knights, were invited by the Masovian Poles to what today is known as East Prussia, in those days peopled by tribes of the same racial origin as the Lithuanians, ostensibly for the purpose of converting the heathens to Christianity, but actually bent upon enslaving them by force of arms and seizing their lands. In accordance with this policy both Orders began ruthlessly to wage warfare against these Aestian tribes. After a long and obstinate struggle the aboriginal Prussians or Borussians, as they are sometimes called, were largely exterminated, the remnant subdued and in course of time Germanized. The Latvians and Kurshians fared no better against the Order of Swordbearers. Then the two Orders, supported by adventurous Knights from Western Europe during two and a half centuries, carried out a savage offensive against the Lithuanians. *Lithuania Minor*, otherwise the north-eastern part of East Prussia and the Klaipeda region, succumbed to the German onslaught, but even the manifold re-

Brief Historical Sketch of Lithuania

Lithuania is not a "new state" of Europe either politically or culturally. She is as old as most of the other European nations, and possesses a striking history replete with dramatic vicissitudes.

sources of German propaganda prior to Hitler failed to obliterate the racial consciousness of the inhabitants, a majority of whom continue until today to speak Lithuanian. On the other hand, the Germans did not succeed in conquering Greater Lithuania. Fortunately for her prospects of successful resistance, Lithuania enjoyed from the thirteenth to the fourteenth century a succession of fairly capable rulers, notably Mindaugas, Gediminas (who established a permanent capital at Vilnius), Algirdas, Kestutis and Vytautas the Great, the last-named of whom, in alliance with the Poles, in 1410, inflicted a crushing defeat upon the German Knights at Tannenberg. By the beginning of the fifteenth century Lithuania had grown to be a formidable East-European power with territories stretching from the Baltic to the Black Sea, embracing White Russia, the Ukraine with Kiev, etc.

Seldom has history known three successive generations in which the high attributes of rulership and generalship were so consistently reproduced. Indeed, it is hardly an exaggeration to say that to the martial prowess of Lithuanian princes the West is indebted for its escape from the Tartar thralldom which had already been imposed upon Russia. It was the Lithuanian Grand Duke Algirdas who, in 1362, checked the western advance of the Tartars at the Yellow Waters (Melne Vody). The Polish historian Balinski, in his "History of Vilna", complains that Europe still knows very little about

the political ability and chivalrous enterprises of Mindaugas, Gediminas, Vytautas and others "who managed with their own forces to repulse terrible Mongol invasions, to conquer a large part of Russia, and who withstood the rapacious Order of Cross-bearers." The French historians Lavisse and Rambaud, in "Histoire Generale," state that it was of considerable importance in the history of European civilization that these Lithuanian princes should have succeeded in stemming the wave of the Tartar invasion of Europe; that they should have protected the shores of the Black Sea against Asiatic invasions and stopped the further advance of the Teutonic Knights. These achievements greatly contributed to the subsequent aggrandizement of the Muscovite Tsars, who later engaged in a relentless policy of perpetual aggression and enslavement of Lithuania.

Historians bear witness to the tolerant attitude of the Lithuanians in preserving the religion, language and customs of the acquired lands. A remarkable feature of that rule was that administration of those lands was entrusted for the most part to princes of the ruling Lithuanian dynasty who had embraced the religion of the conquered population.

Union with Poland

In 1386, when the territories under Lithuania were three times as large as those of Poland, the Lithuanian Grand Duke Jogaila married the Polish Queen Hedvige d'Anjou, and the

Lithuanian dynasty of Jogaila for about 200 years occupied the Polish throne. Simultaneously with this personal union, Lithuania adopted Roman Catholicism which today is professed by over 80 per cent. of the population of the country. Then in 1569, at Lublin, a treaty of confederation was concluded between Poland and Lithuania. Both States retained their separate governments, arms, treasury and law courts. The Poles, under the clauses of the fundamental law, the Lithuanian Statute, could hold no office in the Grand Duchy of Lithuania and could acquire no land for many decades to come. Nevertheless, affairs in the dual state differing in race, language and temperament, began steadily to deteriorate. External pressure, internal dissensions, and especially the claims of the nobility, both Polish and Lithuanian, who made the monarchy elective, for privileges and concessions undermined the strength of the State. Territorial expansion brought with it great responsibilities, with responsibilities came privileges, but *privileges grew until responsibilities were forgotten*. Several attempts were made to break away from the union. In 1700 a conference of Lithuanian nobles in Valkininkai denounced the Polish forms of administration and relegation of Lithuania into a secondary place within the Polish-Lithuanian Commonwealth.

Loss of Independence

Certain lands had already been lost to the Teutonic Order. The growing power of Muscovy, wars with Sweden, and internal feuds weakened the dual State and afforded Russia, Prussia and Austria an opportunity to partition it (1772-1795). The greater part of Lithuania came under Russia, and the smaller part was appropriated by Prussia. The Vienna Congress of 1815 conferred on the Russian Tsars the title of Grand Dukes of Lithuania, which passed from Tsar to Tsar down to Nicholas II.

(To be continued.)

Australia The Amazing

By BELIEVE BILL BEATTY

A tame Lyre Bird which dances and sings is the result of a friendship between Mrs. Edith Wilkinson and a member of this shyest of the bird species. The Lyre Bird came to her garden, gazed at her intently, and decided to repeat the visit. Each day he stayed a little longer. Presently he began to give a marvellous concert and display of dancing. Mrs. Wilkinson had a shelf built outside her sitting room and there the bird comes every day to perform for his friend and the many visitors who come to see the Lyre Bird dancing and singing.

The Red Bush Ant brew their own beer. Besides milking the aphids for honey dew these ants make alcohol by fermenting damp seeds underground. When the grass-seeds laid up for the winter sprouts and becomes malted, the ants carry it up to the surface where the sun completes the fermentation. After undue indulgence in the liquor intoxicated ants may be seen staggering along aimlessly. If the alcoholic ants visit a nest inhabited by teetotalers they are promptly put to death.

The Kajala, or Queensland poison tree, is so poisonous that natives declare even the smoke from the burning wood is dangerous. For that reason they never use the wood, no matter how dry, on their fires. Every part of it, leaves, flowers, beans, sap, bark is death to stock. Thousands of sheep have been lost through eating it.

The "foam bark" tree of North Queensland is used by the natives to catch fish. They cut the branches and then standing around the banks of a lagoon or river, thrash the water into froth with the branches. The

fish are stupefied by a substance in the bark of the tree and rise to the surface unconscious. The bark has been used in the past by Australian breweries for "heading" ales and stouts.

The Banded Landrail, found in many parts of the world, is a speedy flier. On Willis Island, Queensland, 200 miles from land, the Banded Landrail is found but it is flightless, making up for its lack of wingpower by fast running. How the birds came to be on the island and unable to fly is a puzzle to scientists.

The nesting habits of the Black Palm Cockatoo (North Queensland) show care for the one egg it lays at nesting time. Before depositing the egg in the hollow branch of a tree the cockatoo splits some sticks into thin strips and places them crosswise some distance from the bottom of the hollow to make a platform. This is to prevent the egg resting in water during heavy rains.

The favourite outback Australian argument is whether the baby kangaroo is born on a nipple in its mother's pouch. Science has proved that the baby is born in the ordinary way and placed in the pouch by the mother who attaches it to one of the four nipples in the pouch. It cannot be removed from the nipple until big enough to leave the pouch. Although some kangaroos grow to enormous size the babies are only the size of a peanut when born. Kangaroos of Cape York when pursued by dingoes have developed an instinctive habit of racing across acres of grass known as "sneeze" grass. The pursuing dingo has to stop and sneeze and soon gives up the chase.

Australia is the only country in the world that has erected public memorials to an insect. In two towns, one in Queensland and one in New South Wales, is a Cactoblastis Hall in honour of the Cactoblastis insect imported into the country to combat the prickly pear menace. The experiment was successful and grateful citizens named the halls in memory of their deliverance.

Grandfather Koala Bear can tell by one sniff at a tree the chemical contents of the leaves a hundred feet above him — an accuracy greater than that possible to an analytical chemist after a month's work with elaborate equipment. The old man bear marks the trees with the brown stain from an oil gland on his chest, and it is no wonder other Koalas are able to detect it miles away, for the odour is very strong. The koala hugs the trunk and hugs it with his chest. Younger members know by this branding which of the gum trees are good for them. When born the Koala is no bigger than a sixpence.

The Nail-tail Wallaby has a nail growing out of the tip of its tail as strong as a tiger's claw. This wallaby is found only on a very rocky group of islands off the north-west coast of Australia. The nail is of great service to the wallaby in the rocky mountainous country.

In 1793, in New South Wales, according to meteorology data, what seemed to be a ray of forked lightning appeared about dusk and remained stationary for five minutes!

When the Sydney Abattoirs (New South Wales) were located on an island an old bell wether was used to lead the flocks across the bridge to their doom. The sheep was a well-known character whose main diet was beer and tobacco. It slept on a wharf and every morning could

be seen outside a hotel waiting for the doors to open and butting its head against the doorway in its impatience. All the slop beer was kept for it. One fine morning, more drunk than usual, the sheep staggered over the edge of the wharf, fell in the harbour and was drowned.

In 1824 the district of Prospect and Pennant Hills received a terrific fall of hail-stones. In many places the mass of ice was ten feet high on the ground. Four days after the storm one piece of hail was picked up which even then measured a foot in circumference.

To an inch-long Australian fish must go part of the credit for the construction of the Panama Canal. Known as the "Blue-eye" this fish was found, by Australian naturalists, to feed on mosquito larvae. "Blue-eyes" were exported to Rome where they were bred in large numbers and let loose in the malaria-infested marshes along the Tiber. The success of the experiment excited the interest of American scientists as malaria was creating tremendous difficulties in the building of the canal across the Panama Isthmus. The "Blue-eyes" were let loose and made a hundred per cent. job of cleaning up the malaria-breeding mosquito, which had so greatly hampered the work of digging the canal.

A Queensland town is called Ceratodus — after Queensland's most remarkable fish which is fast dying out. There is also a Queensland bridge with the same name. The discovery of the Ceratodus caused a sensation in the scientific world. Because it has lungs it can live in either land or water. Its almost total extinction was caused by white settlers who relished its flesh. The Government has placed a fine of £50 on anyone who knowingly destroys one.

(To be continued.)

LIETUVIAI KITUR

VOKIETIJOS

● VLIK'o ir VT Pirmininkas P. M. Krupavičius nuo š.m. rugpjūčio mėn. 10 d. išvyko ilgesnių atostogų sveikatai pataisyti. VLIK'e ir Vykdomojo Taryboje eilės tvarka jį pavaduoja J. Brazaitis.

● LRK Vyr. Valdybos pirmininkas Dr. D. Jasaitis š.m. rugpjūčio mėn. 14 d. išvyko į JAV-bes. Valdybos pirmininko pareigas laikinai eina prov. J. Makauskis.

● Ryšium su galimo karo grėsme daromi žygiai IRO'e, Frankfurte, Londone, Paryžiuje ir Vašingtone, kad būtų apsaugoti nespėję ar negalintieji išemigruoti DP.

● VLIK'as iš savo lėšų paskyrė DM. 4.500 Diepholzo lietuvių gimnazijos bendrabučiniui įsteigti.

● Europinio Sąjūdžio vykdomajame komitete estams, latviams ir lietuviams eilės tvarka atstovavo estas P. Rei.

● Europinės Tarybos sesijoje Strassbourge dalyvavo p. Bačkis, p. Brazaitis, ir Dr. Karvelis. Visą laiką sesija vietoje sekė kun. J. Krivickas ir B. Paramakas.

LIETUVOJE

● Š.m. liepos mėn. pradžioje Vilniuje buvo suaukta Lietuvos TSR auksčiausios tarybos VI-ji sesija, kuriai pirmininkavo pakaitomis jos pirmininkas B. Baranauškas ir pavaduotojas M. Mickis. Svarbiausias darbų tvarkos punktas buvo LTSR biudžeto 1950 metams priėmimas ir 1949 metų biudžeto apyskaitos patvirtinimas.

LTSR biudžetas buvo paruoštas atitinkamų specialistų Maskvoje, pagal faktišką Lietuvos finansų valdytojo drg. Vladimirio Radinovo pasiūlymus. Kadangi šis rusas tuo tarpu dar prievengia viešumos, "parlamente", biudžeto projektą paskaitė LTSR finansų "ministras" Aleksandras Antonovič Drobny.

● V. Drobny užsipuolė visą eilę LTSR įstaigų, kurios neišnaudojusios pilnai joms paskirtų kreditų. Ypač tingai čia atsilikusias sveikatos ir švietimo ministerijas. Taip mokslų akademija palikusi daug lėšų, kurios buvo skirtos kadrams ruošti; moksleivių bendrabučiams išlaikyti nepanaudota 4,3 mil. rublių. Kupiškio, Varėnos, Kalvarijos, Vilkijos, Šilutės, Telsių apskrįčių vadovai nevisada paimdavę jų švietimo įstaigoms skirtas lėšas. Daugiausia čia ir kitur būvę nuskriausti kaimo mokytojai, kurie negaudavę jiems numatytų komunalinių patarnavimų — šiam reikalui išmokėta tik 48% numatytos sumos. "Biržų apskrityje išlaikyti mokytojų komunaliniam aptarnavimui iš viso nepadarėta. Pasvalio apskrityje iš 122.000 rb išleista tik 14.000 rb. Trakų apskrityje iš 344.000 rb — 23.000 rb ir Vilkijos apskrityje iš 110.000 rb — tikrai 5.000 rb."

● Finansų ministerija numatėsi tokius pajamų šaltinius:

	rublių
Apyvartos mokesčio atskaitymai	677.405.000
Atskaitymai iš valstybinių įmonių pelno	130.309.000
Atskaitymai iš gyventojų valst. mokesčių	160.150.000
Vietiniai mokesčiai	65.898.000
Atskaitymai iš valstybinių paskolų	92.450.000
Biudžetinių lėšų likučiai metų pradžiai	131.260.000
Iš viso 1950 metams numatoma turėti pajamų	1.381.448.000

● Pats finansų ministeris pripažino didžiulius trūkumus LTSR dabartinėje prekyboje. Ilgą laiką stigę prekių, kurios esančios būtinos žmonėms. 1950 m. patikrinus Tauragės apskrities parduotuves, pasirodė, kad 40% parduotuvų neturėjo tualetinio muilo ir skalbimo miltelių. "Patikrinus Trakų apskrityje 10 parduotuvų, buvo nustatyta, kad visose nesama alaus, like-

rš, vyno, žuvies gaminių, o taip pat pigesnių rusų papirosų. "Kalta dėlto esanti Lietuvos TSR vartotojų kooperatyvų sąjunga, kuri "skirsto prekes, nepaisydama apskričių reikmių ir gyventojų paklausos."

● Toliau drg. Drobny nurodė:

— "Eilės įmonių vadovai pažeidžia mokesstinės atskaitomybės pristatymo terminus, slepia apmokestinamas apyvartas ir neįstatymškai užlaiko savo apyvartose valstybiniam biudžetui priklausiančias stambias sumas. 1949 m. Šiaulių alaus darykla nuslėpė savo apyvartoje biudžetui priklausiančių įmokų daugiau kaip 400.000 rublių. Vietinės pramonės ministerijos "Lau-mės" fabrikas — 214.000 rb. Klaipėdos gamybinė artelė "Pergalė" — 122.000 rb., Kauno žemės ūkio kooperacijos bazė — 476.000 rb. Miško ir popieriaus pramonės ministerijos Kauno miško pramonės trestas nuo 1949 m. kovo mėnesio ligi 1950 m. birželio mėnesio neįmokėjo prekių — medžiaginių vertybių perkainojimo 1949 m. sausio 1 dieną skirtumo 837.000 rublių. "Panašiai darančios Biržų ir Klaipėdos alaus daryklos, įvairūs kombinatai bei artelės

● Pats LTSR finansų ministeris negalėjo nuslėpti fakto, kad Lietuvoje šiuo metu čės labai išaugęs biurokratizmas. Pats valdininkai dažnai nesidomį savo darbu ir nenagrinėja būdų kaip jį supaprastinti. Dėlai to susidarė neproduktyvios išlaidos, kurios žuvies pramonės ministerijoje komercinėje savikainoje pasiekusios 10,2%; statybinių medžiagų ministerijoje — 6,8%. "Mėsos pramonė, kad gautų toną vidutinio riebumo jautienos, sunaudojo 1,71 tonas gyvo svorio mėsos vietoje planinės normos 1,62 tonos. Visų rusių mėsai žaliavos pareikvojimas siekė 1,2 milijono rublių. Maisto pramonėje tabako žaliavos pereikvojimas siekė 27,5 tonos, melaso — 181 toną, saulėgrąžų — 130 tonų, konditerijos gamyboje miltų — 3,5 tonos ir eukraus — 2 tonas.

● LTSR, kaip ir visas sovietinis ūkis, turis būti planingas ūkis. Taigi čia

turi būti viskas suskaičiuota ir iki pačių pagrindų užplanuota. Dėja, žaidžiant su skaičiais, nėra sunku juos pakreipti valdžios norima prasme, norint parodyti įmonės "produktingumą". Ir A. Drobny pažymi:

"Atskiros ministerijos savikainos ekonomija gavo ne dėl gero darbo, o dėl neteisingo atskirų rodiklių planavimo. Šio pavyzdys yra Vietinės pramonės ministerijos respublikinės įmonės, kuriose bendroji savikainos ekonomija per 1949 metus siekė 4,9 milijono rublių, iš jų žaliavai 3,5 milijono rublių. Žaliavų panaudojimo analizė rodo, kad 79,6% ekonomijos pagal šį straipsnį arba 2.818.000 rublių gauta dėl plane išpustų kainų."

Vietinės ministerijos įmonėse, pasitebi drg. Drobny, — "Visiškai nepatenkinamai panaudojami gamybiniai pajėgumai "Sagos" fabrike turimų įrengimų panaudojimas planuojamas vos 50% ir "Veltinio" fabrike — 60%. Iš "Metalų" gamyklos 6 cechų trijuose pajėgumas panaudojamas mažiau 50%, varžtų-veržėklių ceche — 30%, o Bergmano vamzdelių gamybos įrengimai visai nepanaudojami."

Planavimas ir kontrolė LTSR įmonėse bei įstaigose esanti blogai sutvarkyta. Taip pareigūnai nesistengia išlupti gyventojų pažadėtų sumų valstybinėm paskolom.

Šiem dalykams sutvarkyti drg. Drobny siūlo:

— "Kad šios įmonės laiku ir pilnai įplauktų į biudžetą, finansų organams reikia mokesčio aparato darbą pagrįndinai pertvarkyti. Būtina, kad sričių ir rajonų Darbo žmonių deputatų tarybų vykdomieji komitetai daugiau dėmesio skirtų finansinio darbo vadovavimui, kontroliuotų finansų aparato darbą ir jam teiktų būtiną paramą organizuojant masinį — aiškinamąjį darbą dėl mokesčių surinkimo." Kitais žodžiais, V. Drobny ragina uždėti visas pastangas, kad sunkiai paždirbti Lietuvos žmonių rubliai bolševikų okupacinės administracijos vėl būtų tuoju atgal išlupti.

BITTER D.Ps. WANT TO FIGHT REDS

A 24-year-old Latvian, now living in North Sydney, came into Smith's the other day. His name is Peteris Kocins. "The thought of Reds endangering my second homeland is more than I can bear," he said. "They must be stopped before they reach Australia. I want to help."

But he can't help. He, and many other New Australians, have been turned away because the Defence Act bars them, as aliens, from serving in any of the nation's fighting Services.

Think what this means. Out of about 80,000 male "displaced persons" now in Australia, 68,800 are under the age of 40. There are also thousands of Dutch, Greek and German migrants who will remain aliens until they have been here five years.

Many of them are trained airmen, sailors, soldiers. What are we going to do about them? Wait five years until they are naturalised and eligible to serve, or—

Amend the law and let them serve?

If we do amend the law we shall get from their ranks valuable recruits for service anywhere in the world. And that would be a positive gain when recruiting is dragging.

If we don't amend the law, if service in the regular army or in volunteer contingents is restricted to Australians and naturalised citizens, we shall not only deny tens of thousands of New Australians what they believe to be their right; we shall also plant the seeds of social bitterness—

Bitterness of Australians in uniform towards New Australians in behind-the-lines jobs.

The second point is perhaps more important than the first. Remember what happened during and after World War II—the stigma of 'Reffo', the enmity between Australians under arms and the segregated aliens in the labour corps.

Today we talk glibly about assimilating the New Australians, incorporating them in the "Australian way of life."

After hearing what Peteris Kocins had to say (and you can read more about him later) we interviewed Dr. S. W. Kreeger, the general secretary of the Association of New Citizens, Phillip Street, Sydney, and he said: "Nothing could achieve assimilation quicker than granting to New Australians the right to perform the noble duty due from any citizen to his country — its defence."

Dr. Kreeger wasn't talking theory. He knows what's happening.

"Dozens of New Australians," he said, "have protested to me at the refusal of their services. They want to be good Australians in every sense of the word. They feel that they can best show this by offering their lives. They know far better than old Australians the horrors of totalitarian tyranny. Their wish is to keep their new homeland free from it."

"Many of us learned a sorry lesson during the last war. We were not naturalised, but were eager to fight for Australia. I, for one, was a trained soldier. We were delighted when an alien Service Regulation was passed in 1942 giving us the right to register for service anywhere in the world."

"Then came a new regulation which provided that all the recruits should be put into alien labour corps."

"We were segregated from Australians. Everyone, regardless of the fact whether he was an engineer, electrician, doctor or labourer was given a pick or shovel."

"We didn't mind hard work, but we wanted to do something more active in the defence of our new country. When the war ended we took our greatest punishment. We found

that the troops returning regarded us as 'Reffos' who had stayed at home growing fat in safety while they were away fighting for us. From this attitude grew the rumours that we had got into all the good jobs and cornered the housing accommodation. This must not happen again."

It has been put to Smith's that if the law can't be altered a Foreign Legion of New Australians should be formed.

The danger in this, of course, is that it would lead again to segregation.

Anyhow, that proposal is disliked by New Australians. They want to be Australian soldiers fighting for Australia with Australians.

Biggest racial group among the New Australians are the Poles. They proved their quality with the R.A.F. and in the defence of Tobruk during World War II.

There are some 27,000 of them in Australia. Other groups are Latvians 8000, Yugoslavs 8000, Ukrainians 7000, Lithuanians 5000, Hungarians 4000, Czechs 4000, Estonians 2000.

The majority have experienced what they call the "Red Terror." They would die before undergoing it again, they claim.

Young Peteris Kocins has served his two years compulsory labour term in Australia and is now a free agent. He is working with a Sydney life assurance company. But he can't forget his past. He was a schoolboy in Riga, Latvia, when the Russians came.

"The Reds are fanatical fiends," he said passionately. "I know. I saw bodies dug up from the central yard of the Riga gaol. Skulls were pulped. Eyes were missing. Some had been buried alive."

"Six of my close relatives were shot, missing or deported. An uncle, a captain in the Latvian infantry, shot himself and wounded his wife when Reds came to pick him up."

"And Riga used to be the happiest, freest city in Northern Europe. We never thought that it could be turned into a city of terror and slavery. Yet

it did happen. And the same thing could happen to Sydney, Melbourne or Brisbane.

"The Reds must be stopped long before they advance to Australia. And we who know best what their coming can mean should be allowed to help block them."

But he is debarred from active service. So are men like Wynandus Visser, a hero of Holland during World War II and now a New Australian living in Sydney.

Visser was decorated with the Order of the Bronze Lion and the Cross of Merit by Queen Wilhelmina for his amazing exploits with Special Airborne Service. He escaped from the Germans when they invaded Holland and then parachuted back behind their lines with a transmitter to carry out the most dangerous and nerve-racking of all war work.

Dutch Resistance Movement paid his passage out to Australia as a reward. Visser likes fighting, wants to fight and has proved he can fight. But he's not a naturalised Australian.

Among the New Australians are men who held high rank in the European armies. There are also hundreds of technicians — men who could go straight into radar units, repair tanks, handle complicated signalling equipment.

In some quarters the "security" argument has been raised against admitting unnaturalised New Australians into the Services. That consideration hasn't prevented Britain and America from taking its new citizens into the Services.

Nor should it be a bogey in Australia. Haven't we security officers to "screen" New Australians who want to serve?

The whole problem should be tackled boldly for the reasons set out earlier — to give the newcomers their right to serve and to spare this country the bitter World War II animosities between Australians and the men and women who came here in quest of a new life.

From "Smith's Weekly."



MŪSŲ PASTOGĖ

IŠ MUSU BUITIES



Sydnejaus lietuviai iskilmingai mini TAUTOS SVENTE

Minėjimas įvyks sekmadienį, t.y. rugsėjo mėn. 10d., kuris prasidės lietuviškais pamaldomis Camperdown'o bažnyčioje 11 val. 30 min. Pamaldose sutiko dalyvauti J.E. Sydnejaus Arkivyskupas Kardinolas Norman Gilroy su palydovais. Po pamaldų visi vyks į Elizabeth St. 150 Nr., kur didžiojoje salėje 2 val. 30 min. prasidės iskilmingoji minėjimo dalis.

Cia bus skaitomos paskaitos. Lietuviškai skaitys p. Vaičaitis, o angliškai p. Slavėnas. Po to tuoj prasidės pirmoji dalis meninės programos, kurioje dalyvauja vyresnieji ir jaunieji lietuviai meninkai: p.p. Dauguvietytė, Vilnionis, Vilnonytė, Gaižauskas, Paulauskas ir Protienė. Po 10 min. pertraukos bus vykdoma antroji meninės programos dalis, kur bus suaidinta p. P. Pūkslo parašytas ir surežisuotas "Pabaigtuvų" veiklas. Šiam veikalui dekoracijos piešia dailininkai p.p. Bistrickas ir Kalgovas, šokių ruošia p-lė Kirlytė, dainoms vadovauja p. Burksas, o jiems visiems talkininkauja Sydnejaus Lietuvių Liaudies Meno Mėgėjų Ratelis.

Po "Pabaigtuvų" žemutinėje salėje įvyks linksmas pobūvis su bufetu, bet be svaigiuųjų gėrų. Pobūvį linksmins p. Kardoelio vadovaujamas orkestras.

Ši minėjimą ruošia PLB-nės Sydnejaus Apylinkės Valdyba, kuriai talkininkauja iš visų lietuviškų organizacijų sudarytas specialus komitetas.

Sventei ruošti yra dedamos didžiulės pastangos ir norima, kad ji pavyktų visais požiriais. Bet tatau priklausys nuo mielųjų tautiečių gausaus atsilankymo. Jei mes būsimė skaitlingi ir geros nuotaikos, tai šventės pasisekimas bus garantuotas.

Būty labai gražu, kad paminėtają dieną daugias priimtų Šventąją Komunitą, nes Kardinolas iš to susidarytų tikrą vaizdą apie mus, kaip katalikų tautą. Kun. Butkus jau šeštadienį, t.y. šventės išvakarėse 7 val. klausys išpažinčių St. Marys Katedroje lietuvių, lenkų ir vokiečių kalbomis (bus pakviestas ir lenkų kapelionas), o sekmadienį Camperdown bažnyčioje išpažinčių klausymas prasidės jau 10 val. ryto.

Dar kartą nuosirdžiai kviečiame mieluosius Tautietes ir Tautiečius juo skaitlingiau dalyvauti Tautos Šventės minėjime.

ALB-nės Sydnejaus Apylinkės Valdyba

PASTABA: pereitame "M.P." numeryje Tautos Šventės minėjimo Sydnejuje pranešime dėl pranešimo autoriaus skubėjimo įvyko nemaloni klaida: buvo praleista p. Paulausko pavarde, kuris dalyvauja šventės meninės programos pirmojoje daly. Autorius nuosirdžiai atsiprašo.

● Praeita sekmadienį, t.y. rugsėjo energingesnei kultūrinei veiklai. Jau mėn. 3 dieną tuoj po lietuviškų pamaldų Camperdown katalikų bažnyčios salėje įvyko Sydnejaus lietuvių informacinis susirinkimas, sušauktas ALB-nės Sydnejaus apylinkės valdybos.

Susirinkimą atidarė Valdybos Pirmininkas J. Vaičaitis, apibūdindamas apylinkės valdybos ateities darbų planus ir vienos minutės atsisotijimu paragindamas susirinkimą pagerbti savo tėvus, kadangi ta diena buvo Australijos švenčiausia, kaip tėvo diena. Pirmininkas J. Vaičaitis pabrėžė, kad apylinkės valdyba tiki savo dinamiška veikla išjudinti Sydnejaus lietuvių

Dabar esančios sudarytos šios sekcijos: religinė vadovaujama Sydnejaus lietuvių klebono kun. P. Butkaus, juridinė — teisininko Slavėno, ekonominė — socialinė (savišalpos) — dipl. ekonm. ir agr. St. Baltramijūno, sveikatos — Dr. Žilinsko ir technikos — inž. Bogužo.

Po to išsamų ir platų pranešimą padarė švietimo, kultūros ir propagandos reikalams apylinkės valdybos narys V. Saudargas. Jis pasiūlė susirinkimui sudaryti atskiras kultūrinės veiklos ir meno sričių sekcijas, kad laisvu nuo tiesioginių darbų laiku tautiečiai galėtų rinktis į savo sritis

Visuose reikaluose Jums padeda

KALBINE — TEISINE — INFORMACINE PAGALBA

ved. Dipl. Teis. Juozas ŽUKAUSKO,
10 Peel St., KIRIBILLI, SYDNEY

- Surašomi įvairūs anglų kalba prašymai;
- Atliekami įvairūs dokumentų vertimai į anglų kalbą ar bet kurią kitą kalbą;
- Teikiami korespondenciniu būdu teisiniais reikalais atsakymai, autorizuoti australų advokatų;
- Teikiama vertėjų pagalba:
 - * Ieškant geresnio darbo ir tarantis dėl darbo sąlygų;
 - * Susiduriant su teisiniais reikalais;
 - * Visais tais atvejais, kur susiduriama su kalbos sunkumais.
- Lygiai tokia pat kalbinė — teisinė — informacinė pagalba teikiama ir kitų tautų ateiviams: rusams, lenkams, latviams, estams ir k.

KREIPTIS:

LAISKAIS: BOX 58, MILSON'S POINT P.O., SYDNEY, N.S.W.
TEL.: XB4312

Dar Lietuvoj žinotom taisyklė:

Philips'o radijo aparatai — geriausi pasaulyje

Visi tautiečiai įsigija

PHILIPS'O

radijo aparatus per PHILIPS'O ATSTOVĄ SYDNEJAUS IR JO
APYLINKIŲ ATEIVIAMS

M. LUKAUSKA

ilgametį Philips'o bendradarbį Lietuvoje
Užsakymai atliekami tiesiog, telefonu ir paštu.
31A Lamette St., Chatswood, Sydney; tel JA3346

HOBARTAS (Tasmanija)

● Lietuvių Tautos galybės šventei atžymėti, Hobarto lietuvių draugijos skyrus š.m. rugsėjo mėn. 8 d. 20 val. ruošia iškilmingą minėjimą, kuris įvyks Šv. Teresės bažnyčioje salėje — Moonah, Hopkins West St. (į kairę).
● Š.m. rugsėjo mėn. 15 d. (penktadienį) 19 val. šaukiamas visų Hobarto apylinkės lietuvių susirinkimas. Visi lietuviai kviečiami skaitlingiausiai dalyvauti. Naujasis Hobarto lietuvių skyrius turi aptarti daug reikalų, kam ypač reikalinga visų lietuvių nuomonė ir pritarimas.

Susirinkimas įvyks Moonah, East Hopkins St. Trotting Owners Club salėje (prie geležinkelio). Į minėjimą ir į susirinkimą reikia važiuoti iki 29 sustojimo.

Rengėjai.

Š.m. rugsėjo mėn. 16 d. 3 val. p.p. Sydnejaus Lietuvių Sporto Klubas šaukia visuotiną narių susirinkimą savo patalpose — 12-14 Ennis Road, Kirribilli (Milson's Point stotis) organizaciniams reikalams aptarti.

Narių dalyvavimas pageidaujamas.

ADELAIDE

LIETUVIŲ SKULPTORIŲ DĖMESIUI

ALD-jos Adelaidės skyrius nutarė nukaldinti medalį lietuvių kolonijos Australijoje įsisteigimui atminti.

Medalio projektui pagaminti skelbiamas slaptas konkursas. Konkurse gali dalyvauti visi Australijoje gyvenantys lietuvių skulptoriai. Medalis bus maždaug 1 1/2 skersmens ir 1/4 storio. Viena medalio pusė turi pavaizduoti lietuvišką išeiviją Australijoje. Šioje pusėje turi būti įrašas anglų kalba — Lithuanians in Australia — ir kuri nors Australijos emblema. Antroje pusėje turi būti atvaizduota kuri nors mūsų tautos emblema ir įrašas "Lietuva Tėvynė mūsų". Bet kurioje medalio pusėje turi būti palikta vietos įgraviruoti savininko pavardę ir išlipimo Australijoje datai.

Medalio projektas turi būti patiekiamas baraljeffinis gipse 35 cm. diametro, abi pusės atskiruose gabaluose.

Projektas su slapyvarde (autorius pavarde atskirame uždarame voke) turi būti atsiųsta iki š.m. lapkričio mėn. 16 d. adresu: Mr. C. Petrikas, 7 Esmond St., Hyde Park, Adelaide, S.A.

Medalio konkurso jury komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau. Už priimtą projektą ALD Adelaidės skyriaus valdyba skiria medalio autoriui £20 honoraro.

ALD Adelaidės Skyriaus Valdyba.

ratelius ir toliau tęsti mėgstamą ir prie širdies esantį darbą. Ši veikla ne tik atgaivinsianti dvasiniais, bet suteiksianti tikro džiaugsmo bendraujant ir kuriant. Čia yra steigiamos kultūros, propagandos, pramogų, dainos, muzikos ir teatro sekcijos.

Tokius informacinius susirinkimus Sydnejaus apylinkės valdyba yra numatiusi šaukti kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį.

BATHURSTAS

● Jau pusė metų, kai į Bathursto perinamąją stovyklą neatvyksta nauji DP emigrantai, ir pati stovykla yra perorganizuojama priimti Didž. Britanijos ir Olandijos ateiviams. Lietuvių grupę sudaro daugiausiai tik stovykloje dirbantieji tautiečiai, kurių skaičius dienai iš dienos mažėja. Danguis jų, atlikę sutartis ir susiradę kitur darbą bei butą, išvažinėja, dažniausiai pasirinkdami didžiulius miestus — Sydnejų, Melbourną ir Adelaidę.

Š.m. rugpjūčio mėn. 31 dieną mūsų stovyklą, baigęs sutartį, apleido p. J. Lapšys su šeima, persikeldamas gyventi Adelaiden. Nuo pat ALD-jos Bathursto skyriaus įsikūrimo pradžios, t.y. nuo 1949 metų vasario mėn. 2 dienos p. Lapšys visą laiką buvo perrenkamas į skyriaus valdybą, kuriai pirmininkavo. Gerai mokėdamas anglų kalbą ir užimdamas stovyklos administracijoj žymią vietą, p. Lapšys sekmingai ir sumaniai atstovavo visus lietuvių grupės reikalus stovyklos administracijoj, ir visiems tautiečiams, ypač naujai atvykstantiems, kurie jį kreipdavosi, nuosirdžiai padėjo ir patarė.

P. Lapšio asmenyje Bathursto lietuvių grupė neteko tikrai pasišventusio ir energingo vadovo, kuris pirmuoju dalyvaudavo visuose susirinkimuose, minėjimuose, šventėse ir pobūviuose, juos organizuodamas, veddamas ir juose kalbėdamas.

Mes liekame giliai dėkingi p.p. Lapšiams už parodytą šioje stovykloje nuosirdumą bei veiklą, linkėdami sekmes naujoje vietoje.

J.A.S.

GEELONG'AS

● Gal net per ilgai delsus Geelongo lietuvių kultūrinis gyvenimas pažengs žingsnį pirmyn. Š.m. rugpjūčio mėn. 7 d. buvo įsteigtas Sporto Klubas. Steigiamojai susirinkimo metu 30 tautiečių įstojo nariais. Klubu valdybon buvo išrinkti: H. Surkevičius, A. Bratanavičius ir Vt. Čižauskas; revizijos komisijon: D. Bertašūtė, J. Pelenauskas ir V. Ališauskas.

Numatyta, kad klubo sudėtis įeis ir tautinių šokių grupę. Pastaroji tuo tarpu negali išvystyti veikimo trūkstant tos srities žinovo — mokytojo.

Tikime, kad naujasis sporto klubas pajėgs suburti visą Geelongo lietuvišką jaunimą ir įneš jaunatviško gyvumo į visos čionykštės bendruomenės gyvenimą. Sekmės!

● Š.m. rugpjūčio mėn. 11 val. ryto Geelongo lietuvių bendruomenė ištiko skaudų nelaimę. Staiga kilęs gaisras sunaikino buv. kariuomenės baraką, kuriame laikiną pastogę buvo radę 3 lietuvių šeimos, kurių tarpe ir 3 mažamečiai vaikai. Gaisras išsiplėtė taip greitai, kad beveik nieko iš daiktų nebuvo įmanoma išgelbėti. Šios šeimos prieš tai buvo gražiai įsirengę patalpas ir nusipirkę baldus. Joms padaryta keli šimtai svarų nuostolių. Laiškinos patalpos ir pirmoji medžiaginė parama padėgėliams buvo suteikta North Geelong burmistro rūpėsiu. ALD Geelongo skyriaus valdybos iniciatyva renkamos aukos lietuvių tarpe nukentėjusiems parenti.

DEMESIO, PONIOS IR PONAI!

Jei jūs norite gauti skanių valgių, kreipkitės į europietiškus skanėstų parduotuvę:

STAN SLAVIK

203 Gai St., kuri yra netoli Sydnejaus centrinės stoties ir kerta Pitt St.

Šioje parduotuvėje galima gauti: juodos ir pikliavotos ruginės duonos, rūgščių kopūstų ir agurkų, visokių rūšių silkų, rūkyto kumpio, šoninės (rūkytos ir virtos), įvairiausių rūšių dešrų, ryžių, vanilijos lazdelių (1 lazdelė — 3 penai), aguonų, chalvos, šafrano, pipirų, grikių kruopų ir kitų įvairiausių skanėstų.

Krautuvėje susikalbama beveik visomis Europos kalbomis.

*SKLYPAI

*NAMAI

*ŪKIAI IR VERSLO ĮMONĖS

Prieinamiausios kainos * Lengvos išsimokėjimo sąlygos

Jums tarpininkauja ir padeda

NEW-AUSTRALIAN SERVICE

V. RIMAS

dipl. prek., Licensed Real Estate Salesman

100 Benelong Road, Cremorne, SYDNEY, N.S.W. Telef. XY1979